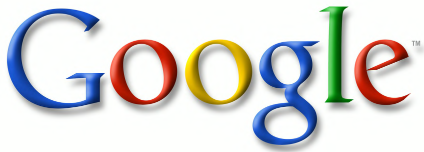

Google

1881

XENOPHONTIS

QVI FERTVR

LIBELLVS DE REPVBLICA ATHENIENSIVM.

IN VSVM SCHOLARVM ACADEMICARVM

EDIDIT

A. KIRCHHOFF.

EDITIO ALTERA CORRECTA.

A. MDCCCLXXXI.

PROSTAT BEROLINI APVD WILHELMVM HERTZ.

(LIBR. BESSER.)

PRAEFATIO.

Librorum manu scriptorum, quibus libellus de Atheniensium republica continetur, notitiam habui undecim, collatos novem: quos e duplici fonte derivatos esse facile est ad intellegendum.

Prioris generis eiusque praestantioris tres sunt libri, quorum recensum subicimus.

A Codex Vaticanus 1950, bombycinus, continens foliis 1—271^b Xenophontis Cyri institutionem, Anabasin, Apologiam Socratis, Agesilaum, Hieronem, Lacedaemoniorum rempublicam, Atheniensium rempublicam, de vectigalibus libellum, dein foliis octo vacuis interiectis Memorabilia f. 280^a—340^b, quibus subiuncta sunt f. 341^a—545^b M. Aurelii Antonini commentarii, Epicteti manuale, Moralia quaedam scriptoris incerti non integra, Epicuri sententiae, Maximi Tyrii dissertationes, Alcinoi introductio in Platonis doctrinam, Aristotelis de motu animalium libellus. Is codex quum a. 1797 Roma ablatus in bibliotheca Parisina esset conditus, postea Vaticanae est redditus. Parisiis eum contulit cum edi-

tione Zeuniana Gailius descripsitque *Oeuvres de Xénophon* VII, 2 p. 74 sq., formam eius praedicans quadratam ('*format in*-4°'), Romae denuo excussit ad normam editionis Dindorfianae secundae (Lipsiae ap. Teubnerum 1850 sqq.) Ulricus de Wilamowitz-Moellendorf, qui forma '*octava*' esse dicit scriptumque existimat s. XV ineunte.

Fatorum consortem hic liber habuit

B codicem Vaticanum 1335, membranaceum, forma quadrata, s. XII. exaratum. Continet Xenophontis Cyri institutionem, Anabasin, Apologiam Socratis, Agesilaum, Hieronem, Lacedaemoniorum rempublicam, Atheniensium rempublicam (f. 238ª—241ª), de vectigalibus libellum. In Vaticanam venit e libris Fulvii Ursini. Cf. Gailius l. l. p. 78 sq. et 80. *Sed dudum*, inquit Wilamowitzius, *mutilatus erat. nam abscissis primis novem quaternionibus quum alia tum Cyropaediae interierant libri quatuor primi et quinti pars major usque ad verba εἰ σὺ βούλει ἔφη* — (5, 5. 36). *haec in membranis partim παλιμψήστοις (latent scripta sacra) sequior at Graeca manus supplevit. at quum quaternionis λα' primum* (237) *tantum et ultimum folium* (246) *servatum esset, reliqua dudum perissent, et ternionem istum supplevit et librum de reditibus, cuius unum tantum illud ultimum folium exstaret, addidit in membranis Italicis* (f. 238—245) *manus saec. XV.* Contulere Parisiis olim Gailius, Romae Wilamowitzius.

Membranas vetustas collatis aliquot reipublicae Lacedaemoniorum partibus et uno illo vetusto *Πό-ρων* folio plane consentire cum altero Vaticano intellexit Wilamowitzius; recentiorum vero in libello de Atheniensium republica ea est per omnia similitudo et vel ea in quibus discrepant ita sunt comparata, ut quin exscripta haec sint ex ipso altero Vaticano dubitari mihi non posse videatur.

Tertius liber est

C codex Mutinensis bibliothecae Atestinae II E 12 (No. 145). Chartaceus est, forma quadrata, saec. XV exeunte scriptus in Italia a scriba, cuius manum complures bibliothecae Atestinae libri referunt. Continet post alia haud pauca ex Plutarchi potissimum Moralibus Xenophontis Hieronem, Lacedaemoniorum et Atheniensium respublicas, libellum de vectigalibus, Apologiam Socratis. Contulit cum Dindorfiana editione secunda Wilamowitzius.

Multa hic liber propria habet et in nullo adhuc alio codice inventa, quae tamen temptamina esse ad unum omnia docti sane hominis et ingeniosi persuasissimum est. In reliquis ita consentit cum Vaticanis, ut eiusdem familiae esse facile intellegatur.

Alterum genus bipartitum est librorum sex. Scilicet e pleno et integro quodam exemplo archetypo derivati sunt tres, e decurtato, quod illius gemellum erat, manarunt alteri tres. Integrum libellum de republica Atheniensium qui praestant hi sunt:

A Codex Marcianus 511, '*in folio minori*, *chartaceus* (bombycinus), *foliorum* 408', exaratus, ut e subscriptionis verbis patere dicas, anno 6674 aerae Byzantinae indictione octava = 1166 p. Chr. n. (*ἐτελειώθη ἡ παροῦσα βίβλος τοῦ πλουτάρχου σὺν ἄλλοις ῥιτορικοῖς λόγοις ἐν ἔτι ϛχοδ' ἰνδ. η'*); sed videtur potius scriptus esse saec. XIII exeunte. Insunt Plutarchi Moralia cum Platonis Apologia Socratis et Lysidis Pythagorei epistula ad Hipparchum, Xenophontis Cyri institutio, Anabasis, Agesilaus, Hiero, Memorabilia, Hipparchicus, de re equestri, Lacedaemoniorum et Atheniensium respublicae, de vectigalibus, Oeconomicus, Convivium, de venatione, quibus subiecta est Arriani Alexandri anabasis. Cf. Zanettii Graeca D. Marci bibliotheca I. p. 274 sq. Contulit ex hoc codice de Atheniensium republica libellum cum editione Dindorfiana secunda in meum usum Riccobonius. Postea ipse codicem Berolinum ad Hercherum missum tractavi et accuratius examinavi.

Eosdem libros Xenophonteos eodem dispositos ordine una cum Polybii libris quinque prioribus habet eiusdem bibliothecae codex 369, exaratus ille in membranis iussu Bessarionis cardinalis a Georgio Zangaropulo presbytero Cretensi anno 1470 (vid. Zanettius l. l. I. p. 175 sq.). Cuius libri Xenophontea quum exscripta esse ex ipso codice 511 testetur Morellius in Bibliotheca Graeca et Latina I. p. 238, testati sint item G. Sauppio (editionis

Tauchnitzianae I. p. XIX) Valentinellius, mihi Riccobonius, indignum codicem existimavi, quem conferendum curarem.

B Codex Laurentianus plut. 55, 22. Chartaceus est, forma quadrata, saec. XIV. Habet in foliis scriptis 237 Xenophontis Agesilaum, Hieronem, Memorabilia, Hipparchicum, de re equestri, Lacedaemoniorum et Atheniensium respublicas, de vectigalibus, Oeconomicum, Convivium, de venatione. In fine rubris litteris adscribitur: *ξενοφῶντος ῥήτορος λόγοι πολιτικοί.* Cf. Bandinii Catalogum codd. Graecorum bibliothecae Laurentianae II. p. 286 sqq. Contulit cum Dindorfianae secundae exemplo Carolus Robert.

C Codex Laurentianus plut. 80, 13, quem descripsit Bandinius l. l. III. p. 202 seqq. Forma est quadrata, saeculo scriptus XIV vel, ut Roberto visum, XV ineunte. Habet in membranis inde a f. 19 Graeca manu scripta Xenophontis Hipparchicum, Hieronem, de re equestri, Lacedaemoniorum rempublicam, Memorabilia, Oeconomicum, Convivium, de venatione librum usque ad verba *καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα παιδεύματα* (2, 1). Sequuntar inde a f. 146 usque ad f. 187 excerpta nonnulla e Polybio, Catonis carmina paraenetica a Maximo Planude Graece versa, proverbiorum aliquot collectiones et lexica. At membranis praefixa sunt folia duodeviginti chartacea, in quibus recentior manus scripsit *ξενοφῶντος ῥήτορος Ἀθηναίων πολιτείαν* (f. 1—9ᵃ)

et de vectigalibus libellum, quae recentiora ita consentiunt cum codice 55, 22, ut descripta ex eo esse contendere non dubitem, quamvis Roberto visa sint illo codice paullum antiquiora. Certe ex eodem atque ille fonte derivata sunt. Contulit Atheniensium rempublicam totam Robertus, partes etiam Wilamowitzius.

Vict. E libris his Laurentianis aut ambobus aut altero utro verisimile est petitas esse varias lectiones, quas libello de Atheniensium republica adscripsit Petrus Victorius in exemplo editionis Aldinae, quod servat bibliotheca Monacensis. Usus eis est G. Sauppius in Xenophontis opusculorum politicorum editione a. 1838.

Vill. Similis Marciano et Laurentianis, quos dixi, fuit liber is, e quo varias excerptas lectiones vir quidam doctus saec. XVI in libello nostro adposuit in margine exempli editionis Iuntinae prioris, quod possidebat Villoiso: quas lectiones ex exemplo illo a Villoisone transmisso exscriptas publici iuris fecit Weiskius editionis suae VI. p. 437 (cf. praef. p. XXV sq. et IV. praef. p. VIII sq.). Nam quod ultra primi capitis paragraphum sextam decimam nihil est enotatum, sola factum est Iuntinae editionis condicione manca et imperfecta; ipsum codicem integrum exhibuisse librum probabile est.

Y E Villoisonis libro transscriptas esse suspicamur varias lectiones, quae in marginibus exempli editionis Stephanianae a. 1561 haud parva inpensa

a se adquisiti perscriptas fuisse narrat Gailius recensetque in adparatus sui volumine littera notatas *Y*. Cf. editionis eius VII, 2. p. 80 et 104. Etenim ne hae quidem ultra 1, 16 pertinent summusque est etiam in reliquis earum cum Villoisonianis consensus.

b Denique huius generis codice usus est etiam is, qui operum Xenophonteorum editionem Aldinam a. 1525 curavit, Andreas Asulanus; quem codicem ita expressit, ut de coniectura ipse nihil fere mutaret, adscisceret tamen in paragraphis sedecim prioribus capitis primi lectiones aliquot e Iuntina editione priore a. 1516 petitas.

Alteri tres codices manarunt e libro decurtato, in quo evulso ut videtur quaternione integro perierunt libelli de Atheniensium republica extrema inde a verbis τῷ δήμῳ. πρὸς δέ cett. 1, 16—17 una cum priore eaque maiore parte libri de vectigalibus, qui in illo codice proxime subiectus erat, usque ad verba καὶ σοφισταὶ καὶ φιλόσοφοι cett. 5, 4. Quo factum est, ut in apographis alterius libri priora cum extrema parte alterius in unum coalescerent. Talia apographa exstant haec:

D Codex Laurentianus plut. 55, 21, quem descripsit Bandinius l. l. II. p. 285 sq. Membranaceus est, forma maxima, foliorum 273, scriptus saec. XIV columnis bipartitis. Insunt Xenophontis Memorabilia, Oeconomicus, de venatione, Cyri institutio, Anabasis, Hipparchicus, Hiero, de re equestri, Lacedaemoniorum respublica, Atheniensium respu-

blica cum libello de vectigalibus confusa (f. 271—273[a]). In fine subscriptum est: *Θεοῦ τὸ δῶρον, καὶ πόνος ταπεινοῦ Πέτρου. Τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν Θεῷ χάρις, ἀμήν.* Huius libri collatione usus est L. Dindorfius in editione Xenophontis opusculorum politicorum Oxoniensi a. 1866, sed pauca admodum enotasse satis habuit. Verba libelli de republica Atheniensium cum editione Dindorfii Teubneriana secunda denuo contulit Robertus.

Apographon huius codicis inter libros olim Abbatiae Florentinae adservatum deprehendit idem Robertus; cuius quum nullum posse esse usum intellegeret, conferendum sibi non esse recte existimavit.

E Codex Parisinus 2955, chartaceus, forma maxima, saeculo ut catalogi auctori visum est scriptus XV. Contulit Gailius descripsitque VII, 2. p. 79 sq. Insunt scripta aliquot Lucianea, deinde *ξενοφῶντος ῥήτορος* Oeconomici exordium usque ad verba quae sunt *τὸν λοιπόν* 1, 23, Hiero, de Lacedaemoniorum republica, de Atheniensium republica libri priora illa cum libri de vectigalibus extrema parte confusa, Convivii pars extrema inde a 8, 28, de re equestri liber capite truncus. Sequuntur Herodoti quae fertur vita Homeri, Plutarchi de sollertia animalium libellus et vitarum sex, Aristotelis ethicorum Nicomacheorum libri duo priores, Philostrati imaginum pars. Praeter Gailianam altera usus

sum huius libri collatione, quam factam olim Parisiis ad exemplum editionis Dindorfianae secundae ab auditorum aliquo liberaliter mecum communicavit Iacobus Bernays.

F Codex Perusinus, quem descripsit Detlefsenus apud G. Sauppium editionis Tauchnitzianae I. praef. p. XX, bibliothecae civicae B. 34, membranaceus, forma maxima, saec. XV. Habet Xenophontis Cyri institutionem, Memorabilia, Oeconomicum, Convivium, de venatione, Anabasin, Hipparchicum, Hieronem, de re equestri, Lacedaemoniorum rempublicam, Atheniensium rempublicam cum libello de vectigalibus confusam. Subscriptum est *ταῖν χεροῖν γηράρδου ἐκ πατρῶν παλαιῶν*. Contulit cum proecdosi mea Ioannes Droysen.

a E decurtatorum denique numero item fuit codex is, e quo liber de Atheniensium republica expressus est in Iuntinarum editionum et priore a. 1516 et posteriore a. 1527. Fuisse eum librum Parisino simillimum e vitiosarum aliquot lectionum miro consensu certa ratione colligitur.

Horum igitur subsidiorum ope verba libelli ita constituta sunt, ut vitiosae scripturae emendationes certae et indubiae in ipso verborum contextu reponerentur, probabiliores vel quae ratione aliqua non carere viderentur in adnotatione commemorarentur, additis auctorum nominibus praeterquam in eis rebus, quae ad dialectum solam pertinent. Meas ipsius aut emendationes aut suspiciones littera K distinxi. Quae addenda visa

sunt in libris omissa uncis [ ] saepsimus, hiatus orationis, qui certa ratione expleri non posse videbantur, punctis notavimus. Denique codicum quotquot collatos habui omnium in margine subieci lectionum varietatem integram, non quo dubitarem, quin in verborum contextu constituendo solorum Vaticani 1950 et Marciani ratio esset habenda, quippe quos reliquorum omnium esse parentes facile perspiceretur, sed ut liberum unicuique arbitrium relinquerem essetque in quo tirones iudicia exercerent.

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Περὶ δὲ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας, ὅτι μὲν εἵλοντο I.
τοῦτον τὸν τρόπον τῆς πολιτείας οὐκ ἐπαινῶ διὰ τόδε, ὅτι ταῦθ' ἑλόμενοι εἵλοντο τοὺς πονηροὺς ἄμεινον πράττειν ἢ τοὺς χρηστούς· διὰ μὲν οὖν τοῦτο οὐκ ἐπαινῶ. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἔδοξεν οὕτως αὐτοῖς, ὡς εὖ διασῴζονταί [τε] τὴν πολιτείαν καὶ τἆλλα διαπράττονται ἃ δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι, τοῦτ' ἀποδείξω.

πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο ἐρῶ, ὅτι δικαίως [δοκοῦσιν] 2
αὐτόθι οἱ πένητες καὶ ὁ δῆμος πλέον ἔχειν τῶν γενναίων καὶ τῶν πλουσίων διὰ τόδε, ὅτι ὁ δῆμός ἐστιν ὁ ἐλαύνων τὰς ναῦς καὶ ὁ τὴν δύναμιν περιτιθεὶς τῇ πόλει· καὶ οἱ κυβερνῆται καὶ οἱ κελευσταὶ καὶ οἱ πεντηκόνταρχοι καὶ οἱ πρῳρᾶται καὶ οἱ ναυπηγοί, οὗτοί

Titulus in libris *ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ* vel *ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΡΗΤΟΡΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.* Diogenes Laertius 2, 6. 13 de Xenophonte: *συνέγραψε δὲ — καὶ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων πολιτείαν, ἥν φησιν οὐκ εἶναι Ξενοφῶντος ὁ Μάγνης Δημήτριος.* || 5. *ἔδοξεν οὕτως αὐτοῖς* ABC *οὕτως* (*οὕτω* *E*) *ἔδοξεν αὐτοῖς* *ABCDEFab* | *διασῴζονται: διασώζονται* (*διασώζοντ*$\overset{\alpha}{\textit{αι}}$ B) || 6. *τε* addidit Cobetus || 8. *δοκοῦσιν* addidit K || 9. *οἱ πένητες* K: *καὶ οἱ πένητες* | *ἔχειν* A *ἔχουσι*[2] *ἔχειν* B *ἔχειν* C *ἔχει* *ABCDFab* *ἔχειν* (sed *ν* littera puncto notata et traducta lineola deleta) *E* || 12. *καὶ γὰρ οἱ κυβερνῆται* Morus ||

εἰσιν οἱ τὴν δύναμιν περιτιθέντες τῇ πόλει, πολὺ μᾶλλον ἢ οἱ ὁπλῖται καὶ οἱ γενναῖοι καὶ οἱ χρηστοί. ἐπειδὴ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει, δοκεῖ δίκαιον εἶναι πᾶσι τῶν ἀρχῶν μετεῖναι ἔν τε τῷ κλήρῳ καὶ ἐν τῇ χειροτονίᾳ, καὶ λέ-
3 γειν ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ τῶν πολιτῶν. ἐπεί τοι ὁπόσαι μὲν σωτηρίαν φέρουσι τῶν ἀρχῶν χρησταὶ οὖσαι καὶ μὴ χρησταὶ κίνδυνον τῷ δήμῳ ἅπαντι, τούτων μὲν τῶν ἀρχῶν οὐδὲν δεῖται ὁ δῆμος μετεῖναι . . . οὔτε τῶν στρατηγιῶν οἴονταί σφισι χρῆναι μετεῖναι οὔτε τῶν ἱππαρχιῶν· γιγνώσκει γὰρ ὁ δῆμος ὅτι πλείω ὠφελεῖται ἐν τῷ μὴ αὐτὸς ἄρχειν ταύτας τὰς ἀρχάς, ἀλλ' ἐᾶν τοὺς δυνατωτάτους ἄρχειν· ὁπόσαι δ' εἰσὶν ἀρχαὶ μισθοφορίας ἔχουσαι καὶ ὠφελείας εἰς τὸν οἶκον, ταύτας ζητεῖ ὁ δῆμος ἄρχειν.

4 ἔπειτα δὲ ὃ ἔνιοι θαυμάζουσιν ὅτι πανταχοῦ πλέον νέμουσι τοῖς πονηροῖς καὶ πένησι καὶ δημοτικοῖς ἢ τοῖς χρηστοῖς, ἐν αὐτῷ τούτῳ φανοῦνται τὴν δημοκρατίαν

---

2. ὁπλῖται Gaisfordus et Kruegerus, πλούσιοι Morus: πολῖται || 4. τῷ νῦν κλήρῳ, litteris ῦν κ et dimidia parte eius quod sequitur λ refictis a man. sec. atramento viridiore, *A* τῷ ναυκλήρῳ *BC Vict.* τῷ νῦν κλήρῳ *Vill.* Y | καὶ τῇ χειροτονίᾳ ABC || 5. ἐπεί τοι K: ἔπειτα || 6. μέν omissum postea addidit scriba in C || 7. χρησταὶ κίνδυνον ABC χρησταὶ ἢ κίνδυνον *ABCDEFab.* || 8. μετεῖναί [οἱ· οἷον] οὔτε K | στρατηγιῶν Cobetus: στρατηγικῶν κλήρων AB*b* στρατηγικῶν C στρατηγιῶν κλήρων *ABCD* στρατηγῶν κλήρων *Ea* στρατιγιῶν κληρῶν *F* || 9. οἷόν τε AB | χρῆναι om. B | ἱππαρχιῶν mutatum in ἱππαρχικῶν C || 13. ἔχουσαι K: ἕνεκα || 17. στεφανοῦνται B ||

*διασῴζοντες. οἱ μὲν γὰρ πένητες καὶ οἱ δημοτικοὶ καὶ
οἱ χείρους εὖ πράττοντες καὶ πολλοὶ οἱ τοιοῦτοι γιγνό-
μενοι τὴν δημοκρατίαν αὔξουσιν· ἐὰν δὲ εὖ πράττωσιν
οἱ πλούσιοι καὶ οἱ χρηστοί, ἰσχυρὸν τὸ ἐναντίον σφίσιν
αὐτοῖς καθιστᾶσιν οἱ δημοτικοί. ἔστι δὲ [ἐν] πάσῃ γῇ* 5
*τὸ βέλτιστον ἐναντίον τῇ δημοκρατίᾳ· ἐν γὰρ τοῖς βελτί-
στοις ἔνι ἀκολασία τε ὀλιγίστη καὶ ἀδικία, ἀκρίβεια δὲ
πλείστη εἰς τὰ χρηστά, ἐν δὲ τῷ δήμῳ ἀμαθία τε
πλείστη καὶ ἀταξία καὶ πονηρία· ἥ τε γὰρ πενία αὐ-
τοὺς μᾶλλον ἄγει ἐπὶ τὰ αἰσχρὰ καὶ ἡ ἀπαιδευσία καὶ
ἡ ἀμαθία δι' ἔνδειαν χρημάτων ἐνίοις τῶν ἀνθρώπων.*
εἴποι δ' ἄν τις ὡς ἐχρῆν αὐτοὺς μὴ ἐᾶν λέγειν πάντας 6
*ἑξῆς μηδὲ βουλεύειν, ἀλλὰ τοὺς δεξιωτάτους καὶ ἀρί-
στους. οἳ δὲ καὶ ἐν τούτῳ ἄριστα βουλεύονται, ἐῶντες
καὶ τοὺς πονηροὺς λέγειν. εἰ μὲν γὰρ οἱ χρηστοὶ ἔλεγον
καὶ ἐβούλευον, τοῖς ὁμοίοις σφίσιν αὐτοῖς ἦν ἀγαθά,
τοῖς δὲ δημοτικοῖς οὐκ ἀγαθά· νῦν δὲ ὁ βουλόμενος ἀνα-
στὰς ἄνθρωπος πονηρὸς ἐξευρίσκει τὸ ἀγαθὸν αὐτῷ τε
καὶ τοῖς ὁμοίοις αὐτῷ. εἴποι [δέ] τις ἄν· τί ἂν οὖν* 7

1. *διασῴζοντες*: *διασώζοντες* | *καὶ οἱ δημοτικοί* K: *καὶ ἰδιῶται* ABC *καὶ οἱ δημόται ABCDEFab* || 5. *ἐν* addidit Stephanus || 11. *ἔνι οἷς ἔνι τῶν ἀνθρώπων* Heindorfius, *ἔνι ἐνίοις τῶν ἀνθρώπων* G. Sauppius || 12. *ἐχρῆναι F* || 13. *καὶ ἀρίστους* K: *καὶ ἄνδρας ἀρίστους* || 15. *εἰ μὲν γὰρ ἀρχηστοί Ea* || 16. *ἐβούλευον* Morus: *ἐβουλεύοντο* | *ἦν ἂν ἀγαθά* C || 17. *τοῖς — οὐκ ἀγαθά* om. *F* | *νῦν δὲ ὁ βουλόμενος* Cobetus: *νῦν δὲ λέγων* (*λέγ*ει*ων D*) *ὁ βουλόμενος* || 18. *τὸν ἀγαθόν E* || 19. *καὶ ὁμοίοις* B | *δέ* addidit K ||

γνοίη ἀγαθὸν αὑτῷ ἢ τῷ δήμῳ τοιοῦτος ἄνθρωπος; οἱ
δὲ γιγνώσκουσιν ὅτι ἡ τούτου ἀμαθία καὶ πονηρία καὶ
εὔνοια μᾶλλον λυσιτελεῖ ἢ ἡ τοῦ χρηστοῦ ἀρετὴ καὶ
8 σοφία καὶ κακόνοια. εἴη μὲν οὖν ἂν πόλις οὐκ ἀπὸ
τοιούτων διαιτημάτων ἡ βελτίστη, ἀλλ' ἡ δημοκρατία
μάλιστ' ἂν σῴζοιτο οὕτως. ὁ γαρ δῆμος βούλεται οὐκ
εὐνομουμένης τῆς πόλεως αὐτὸς δουλεύειν, ἀλλ' ἐλεύθερος
εἶναι καὶ ἄρχειν, τῆς δὲ κακανομίας αὐτῷ ὀλίγον μέλει.
ὃ γὰρ σὺ νομίζεις οὐκ εὐνομεῖσθαι, αὐτοῦ ἀπὸ τούτου
9 ἰσχύει ὁ δῆμος καὶ ἐλεύθερός ἐστιν. εἰ δ' εὐνομίαν ζη-
τεῖς, πρῶτα μὲν ὄψει τοὺς δεξιωτάτους αὐτοῖς τοὺς
νόμους τιθέντας· ἔπειτα κολάσουσιν οἱ χρηστοὶ τοὺς
πονηρούς, καὶ βουλεύσουσιν οἱ χρηστοὶ περὶ τῆς πόλεως,
καὶ οὐκ ἐάσουσι μαινομένους ἀνθρώπους βουλεύειν οὐδὲ
λέγειν οὐδὲ ἐκκλησιάζειν. ὑπὸ τούτων τοίνυν τῶν ἀγα-
θῶν τάχιστ' ἂν ὁ δῆμος εἰς δουλείαν καταπέσοι.
10 τῶν δούλων δ' αὖ καὶ τῶν μετοίκων πλείστη ἐστὶν
Ἀθήνησιν ἀκολασία, καὶ οὔτε πατάξαι ἔξεστιν αὐτόθι
οὔτε ὑπεκστήσεταί σοι ὁ δοῦλος. οὗ δ' ἕνεκά ἐστι τοῦτο
ἐπιχώριον ἐγὼ φράσω. εἰ νόμος ἦν τὸν δοῦλον ὑπὸ τοῦ

---

4. ἄν om. *F* || 5. τοιούτων ἐπιτηδευμάτων K || 6. σῴζοιτο: σώζοιτο | οὐ βούλεται εὐνομουμένης *ab* || 6—10. βούλεται οὐκ — ὁ δῆμος om. *E* || 7. βουλεύειν C || 8. κακονοίας *ABCD Vill.* Y κακονίας *F* | μέλλει A || 9. αὐτοῦ Bakius: αὐτός || 10. εἰ δὲ ἀνομίαν *E* || 13. καὶ βουλεύσουσιν — πόλεως om. C || 14. δουλεύειν *A* (βου[2]) βουλεύειν *C* (δ) δουλεύειν *D Vict.* βουλεύειν (*F*) || 15. ὑπό Cobetus: ἀπό || 19. ἕνεκα: ἕνεκεν ||

ἐλευθέρου τύπτεσθαι ἢ τὸν μέτοικον ἢ τὸν ἀπελεύθε-
ρον . . . . ., πολλάκις ἂν οἰηθεὶς . . . . . εἶναι τὸν Ἀθηναῖον
[ἢ] δοῦλον ἐπάταξεν ἄν· ἤσθηταί τε γὰρ οὐδὲν βέλτιον
ὁ δῆμος αὐτόθι ἢ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ μέτοικοι καὶ τὰ εἴδη
οὐδὲν βελτίους εἰσίν. εἰ δέ τις καὶ τοῦτο θαυμάζει, ὅτι 11
ἐῶσι τοὺς δούλους τρυφᾶν αὐτόθι καὶ μεγαλοπρεπῶς διαι-
τᾶσθαι ἐνίους, καὶ τοῦτο γνώμῃ φανεῖεν ἂν ποιοῦντες.
ὅπου γὰρ ναυτικὴ δύναμίς ἐστιν ἀπὸ χρημάτων, ἀνάγκη
τοῖς ἀνδραπόδοις δουλεύειν, ἵνα λαμβάνωμεν περιττὰς τὰς
ἀποφοράς, καὶ ἐλευθέρους ἀφιέναι. ὅπου δ' εἰσὶ πλούσιοι
δοῦλοι, οὐκέτι ἐνταῦθα λυσιτελεῖ τὸν ἐμὸν δοῦλον σὲ δε-
διέναι· ἐν δὲ τῇ Λακεδαίμονι ὁ ἐμὸς δοῦλος σὲ δέδοικεν·
ἐὰν δὲ δεδίῃ ὁ σὸς δοῦλος ἐμέ, κινδυνεύσει καὶ τὰ χρή-
ματα διδόναι τὰ ἑαυτοῦ ὥστε μὴ κινδυνεύειν περὶ ἑαυ- 12
τοῦ. διὰ τοῦτ' οὖν ἰσηγορίαν καὶ τοῖς δούλοις πρὸς τοὺς
ἐλευθέρους ἐποιήσαμεν, καὶ τοῖς μετοίκοις πρὸς τοὺς
ἀστούς, διότι δεῖται ἡ πόλις μετοίκων διά τε τὸ πλῆθος
τῶν τεχνῶν καὶ διὰ τὸ ναυτικόν. διὰ τοῦτο οὖν καὶ τοῖς
μετοίκοις εἰκότως τὴν ἰσηγορίαν ἐποιήσαμεν.

---

1. *τὸν ἀπελεύθερον [ὑπὸ τοῦ ἀστοῦ]* K | *οἰηθείς [τις μέτοικον] εἶναι* K || 3. *ἤ* addidit K | *ἐπέταξεν Fa* | *ἤσθηταί τε* L. Dindorfius: *ἐσθῆτά τε* || 3—4. *βέλτιον ἔχει ὁ· δῆμος* B || 6. *μεγαλοπρεπέως E* || 9. *ἀνδροπόδοις Ea* | *λαμβάνωμεν* Leonclavius: *λαμβάνων μέν* | *περιττάς* K: *πράττη* ABC *ABb πράττει CDEFa* || 11. *σε* postea addidit scriba in C || 12. *δέδοικεν* C (*BCF*): *δεδοίκει* || 13. *ἐὰν δέ* ABC *ἐν δέ,* superscripto a m. sec. *ἄν, A ἂν δέ BCDab οὐδέ E ἐν δέ F* || 14. *δεδιέναι* C || 14—15. *ὥστε — ἑαυτοῦ* om. B || 14. *κινδυνεύειν τὰ περὶ ἑαυτοῦ* A || 15. *τοῦτο F* || 19. *τὴν ἰσηγορίαν εἰκότως* B ||

13 τοὺς δὲ γυμναζομένους αὐτόθι καὶ τοὺς μουσικὴν ἐπιτηδεύοντας καταλέλυκεν ὁ δῆμος, [οὐ] νομίζων τοῦτο οὐ καλὸν εἶναι, γνοὺς [δὲ] ὅτι οὐ δυνατὰ ταῦτά ἐστιν ἐπιτηδεύειν. ἐν [δὲ] ταῖς χορηγίαις αὖ καὶ γυμνασιαρχίαις καὶ τριηραρχίαις γιγνώσκουσιν ὅτι χορηγοῦσι μὲν οἱ πλούσιοι, χορηγεῖται δὲ ὁ δῆμος, [καὶ τριηραρχοῦσι μὲν] καὶ γυμνασιαρχοῦσιν οἱ πλούσιοι, ὁ δὲ δῆμος τριηραρχεῖται καὶ γυμνασιαρχεῖται. ἀξιοῖ γοῦν ἀργύριον λαμβάνειν ὁ δῆμος καὶ ᾄδων καὶ τρέχων καὶ ὀρχούμενος καὶ πλέων ἐν ταῖς ναυσίν, ἵνα αὐτός τε ἔχῃ καὶ οἱ πλούσιοι πενέστεροι γίγνωνται. ἔν τε τοῖς δικαστηρίοις οὐ τοῦ δικαίου αὐτοῖς μᾶλλον μέλει ἢ τοῦ αὑτοῖς συμφόρου.

14 περὶ δὲ τῶν συμμάχων, ὅτι ἐκπλέοντες συκοφαντοῦσιν ὡς δοκοῦσι καὶ μειοῦσι τοὺς χρηστούς, γιγνώσκοντες ὅτι μισεῖσθαι μὲν ἀνάγκη τὸν ἄρχοντα ὑπὸ τοῦ

1. *τοὺς μουσικήν* Cobetus: *τὴν μουσικήν* || 2. *οὐ* addidit C. Orellius || 3. *δέ* addidit C. Orellius | *δυνατός ἐστιν αὐτὸς ταῦτα ἐπιτηδεύειν* Cobetus || 4. *δέ* addidit K || 6. *καὶ τριηραρχοῦσι* addidit Leonclavius, *μέν* Weiskius || 7. *οἱ πλούσιοι καὶ τριηραρχοῦσιν· ὁ δὲ δῆμος* C || 8. *ἀξιοῖ γοῦν* AB *ἀξιοῦσι γοῦν* C *ἀξιοῖ οὖν* *ABCDEab* *ἀξιοῖ γοῦν* (*F*?) || 11. *γίγνονται* A*E* | *ἔν τε τοῖς* ABC*Aa* *ἐν δὲ τοῖς* *BCDE*(*F*)*b* || 12. *μᾶλλον μέλλει* A *μᾶλλον μέλει* B *μᾶλλον μέλλει* C *μέλει μᾶλλον* *A* *μέλλει μᾶλλον* *BCDFab* *μέλει μᾶλλον* *E* | *συμφέρου* *E* *συμφέροντος* *ab* || 14. *μειοῦσι* O. Schroeder: *μισοῦσι* | *γινώσκοντες* bis, semel deletum a m. pr., *A* || 15 — p. 9, 2. Ioannes Stobaeus Florilegii 43, 50 (e fide codicis Parisini A): *Ξενοφῶντος ἐκ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας. ὅτι μισεῖσθαι μὲν ἀνάγκη τὸν ἄρχοντα ὑπὸ τοῦ ἀρχομένου· εἰ δὲ ἰσχύουσιν οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ ἐν ταῖς πόλεσιν, ὀλίγιστον χρόνον ἡ ἀρχὴ ἔσται τοῦ δήμου. διὰ ταῦτα τοὺς μὲν χρηστοὺς ἀτιμοῦσι καὶ χρήματα ἀφαιροῦνται καὶ ἐξελαύνονται καὶ ἀποκτείνουσι, τοὺς δὲ πονηροὺς αὔξουσι* ||

*ἀρχομένου, εἰ δὲ ἰσχύσουσιν οἱ πλούσιοι καὶ οἱ χρηστοὶ
ἐν ταῖς πόλεσιν, ὀλίγιστον χρόνον ἡ ἀρχὴ ἔσται τοῦ
δήμου τοῦ Ἀθήνησι. διὰ ταῦτα οὖν τοὺς μὲν χρηστοὺς
ἀτιμοῦσι καὶ χρήματα ἀφαιροῦνται καὶ ἐξελαύνουσι καὶ
ἀποκτείνουσι, τοὺς δὲ πονηροὺς αὔξουσιν. οἱ δὲ χρηστοὶ
Ἀθηναίων τοὺς χρηστοὺς ἐν ταῖς συμμαχίσι πόλεσι σῴ-
ζουσι, γιγνώσκοντες ὅτι σφίσιν ἀγαθόν ἐστι τοὺς βελτί-
στους σῴζειν ἀεὶ ἐν ταῖς πόλεσιν. εἴποι δέ τις ἂν ὅτι* 15
*ἰσχύς ἐστιν αὕτη Ἀθηναίων, ἐὰν οἱ σύμμαχοι δυνατοὶ
ὦσι χρήματα εἰσφέρειν. τοῖς δὲ δημοτικοῖς δοκεῖ μεῖζον
ἀγαθὸν εἶναι τὰ τῶν συμμάχων χρήματα ἕνα ἕκαστον
Ἀθηναίων ἔχειν, ἐκείνους δὲ ὅσον ζῆν καὶ ἐργάζεσθαι,
ἀδυνάτους ὄντας ἐπιβουλεύειν.*

δοκεῖ δὲ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων καὶ ἐν τῷδε κακῶς 16
*βουλεύεσθαι, ὅτι τοὺς συμμάχους ἀναγκάζουσι πλεῖν ἐπὶ
δίκας Ἀθήναζε. οἱ δὲ ἀντιλογίζονται ὅσα ἐν τούτῳ ἔνι
ἀγαθὰ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων. πρῶτον μὲν ἀπὸ τῶν
πρυτανείων τὸν μισθὸν δι' ἐνιαυτοῦ λαμβάνειν· εἶτ' οἴκοι
καθήμενοι ἄνευ νεῶν ἔκπλου διοικοῦσι τὰς πόλεις τὰς
συμμαχίδας· καὶ τοὺς μὲν τοῦ δήμου σῴζουσι, τοὺς δ,*

---

1. *οἱ χρηστοί* Cobetus: *οἱ ἰσχυροί* (*ἰσχυροί C*) || 2. *ἐν τοῖς π. A* || 4. *ἀτιμοῦσι* ABC *ἀτιμῶσι ABCDEFab* | *ἀφαιρῶνται ABC* | *ἐξε-λαύνουσι* editio Stobaei Trincavelliana: *ἐξελαύνονται* || 6. *σῴζουσι: σώζουσι* || 7. *βελτίους BC* || 8. *σῴζειν: σώζειν* || 12. *Ἀθηναίων ἔχειν* ABC *ἔχειν Ἀθηναίων ABCDEFab* | *ἀποζῆν* Cobetus || 14. *ὁ δῆμος Ἀθηναίων* ABC || 17. *ἀγαθὰ ἐν τῷ F* | *τῷ Ἀθηναίων* AC *AE*(*F*): *τῶν Ἀθηναίων* (*τοῦ Ἀθηναίων Vill.* Υ) || 20. *σῴζουσι: σώζουσι* ||

*ἐναντίους ἀπολλύουσιν ἐν τοῖς δικαστηρίοις· εἰ δὲ οἴκοι
εἶχον ἕκαστοι τὰς δίκας, ἅτε ἀχθόμενοι Ἀθηναίοις τού-
τους ἂν σφῶν αὐτῶν ἀπώλλυσαν, οἵτινες φίλοι μάλιστα
17 ἦσαν Ἀθηναίων τῷ δήμῳ. πρὸς δὲ τούτοις ὁ δῆμος ὁ
Ἀθηναίων τάδε κερδαίνει τῶν δικῶν Ἀθήνησιν οὐσῶν τοῖς
συμμάχοις. πρῶτον μὲν γὰρ ἡ ἑκατοστὴ τῇ πόλει πλείων
ἡ ἐν Πειραιεῖ· ἔπειτα εἴ τῳ συνοικία ἔστιν, ἄμεινον
πράττει. ἔπειτα εἴ τῳ ζεῦγος ἔστιν ἢ ἀνδράποδον μισθο-
18 φοροῦν· ἔπειτα οἱ κήρυκες ἄμεινον πράττουσι διὰ τὰς
ἐπιδημίας τὰς τῶν συμμάχων. πρὸς δὲ τούτοις, εἰ μὲν
μὴ ἐπὶ δίκας ᾖσαν οἱ σύμμαχοι, τοὺς ἐκπλέοντας Ἀθη-
ναίων ἐτίμων ἂν μόνους, τούς τε στρατηγοὺς καὶ τοὺς
τριηράρχους καὶ [τοὺς] πρέσβεις· νῦν δ' ἠνάγκασται τὸν
δῆμον κολακεύειν τὸν Ἀθηναίων εἷς ἕκαστος τῶν συμ-
μάχων, γιγνώσκων ὅτι δεῖ ἀφικόμενον Ἀθήναζε δίκην
δοῦναι καὶ λαβεῖν οὐκ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀλλ' ἐν τῷ δήμῳ,
ὅς ἐστι δὴ νόμος Ἀθήνησι· καὶ ἀντιβολῆσαι ἀναγκάζεται
ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ εἰσιόντος του ἐπιλαμβάνεσθαι
τῆς χειρός. διὰ τοῦτο οὖν οἱ σύμμαχοι δοῦλοι τοῦ δήμου
τοῦ Ἀθηναίων καθεστᾶσι μᾶλλον.*

---

1. *ἀπολύουσι E* || 3. *ἀπόλλυσαν F* || 4. *ἦσαν Ἀθηναίων*] in haec verba desinunt *DEFa* || 4—5. *ὁ Ἀθηναίων* K: *τῶν Ἀθηναίων* || 7. *ἢ ἐν* B || 7—8. *ἄμεινον — ζεῦγος ἔστιν* om. *ABCb* || 8. *πράττει* Schneiderus: *πράττειν* ABC || 10. *ἀποδημίας* C || 11. *ᾖσαν: ἤεσαν* (*ἤεισαν* B) || 13. *τριηράρχας* BC . nam A quid habeat dispici nequit | *τούς* addidit Cobetus | *ἐνάγκασθαι b* || 14. *τόν* AC: *τῶν* || 15. *δεῖ* G. Hermannus: *δεῖ μέν* || 19. *τοῦ δήμου* om. C || 20. *τοῦ* K: *τῶν* ||

πρὸς δὲ τούτοις διὰ τὴν κτῆσιν τὴν ἐν τοῖς ὑπερο- 19
ρίοις καὶ διὰ τὰς ἀρχὰς τὰς εἰς τὴν ὑπερορίαν λελήθασι μανθάνοντες ἐλαύνειν τῇ κώπῃ αὐτοί τε καὶ οἱ ἀκόλουθοι· ἀνάγκη γὰρ ἄνθρωπον πολλάκις πλέοντα κώπην λαβεῖν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν οἰκέτην, καὶ ὀνόματα μαθεῖν τὰ ἐν τῇ ναυτικῇ. καὶ κυβερνῆται ἀγαθοὶ γίγνονται δι' ἐμ- 20
πειρίαν τε τῶν πλῶν καὶ διὰ μελέτην· ἐμελέτησαν δὲ οἳ μὲν πλοῖον κυβερνῶντες, οἳ δὲ ὁλκάδα, οἳ δ' ἐντεῦθεν ἐπὶ τριήρεσι κατέστησαν. οἱ δὲ πολλοὶ ἐλαύνειν εὐθὺς οἷοί τε εἰσβάντες εἰς ναῦς, ἅτε ἐν παντὶ τῷ βίῳ προμεμελετηκότες.

τὸ δὲ ὁπλιτικον αὐτοῖς, ὃ ἥκιστα δοκεῖ εὖ ἔχειν II.
Ἀθήνησιν, ... οὕτω καθέστηκε. καὶ τῶν μὲν πολεμίων ἥττους τε σφᾶς αὐτοὺς ἡγοῦνται εἶναι καὶ μείζους, τῶν δὲ συμμάχων, οἳ φέρουσι τὸν φόρον, καὶ κατὰ γῆν κράτιστοί εἰσι, καὶ νομίζουσι τὸ ὁπλιτικὸν ἀρκεῖν, εἰ τῶν συμμάχων κρείττονές εἰσι. πρὸς δὲ καὶ κατὰ τύχην τι 2
αὐτοῖς τοιοῦτον καθέστηκε· τοῖς μὲν κατὰ γῆν ἀρχομένοις οἷόν τ' ἐστὶν ἐκ μικρῶν πόλεων συνοικισθέντας

5—6. ἐν τῇ ἀττικῇ C || 6. γίνονται *A* || 7. πλῶν: πλόων ABC πλοίων *ABCb* || 7—8. ἐμελέτησαν — κυβερνῶντες om. ABC || 9. τριήρεσι ABC τριήρη *ABCb* | εὐθύς Leonclavius: εὐθὺς ὡς || 9—10. οἷόν τε *Cb* || 10. ἐν τῷ παντὶ βίῳ C | προσμεμελετηκότες ABC || 13. [γνώμῃ] οὕτω καθέστηκε K | οὕτως AB || 13—14. καὶ τῶν μὲν πολεμίων ἥττους γε σφᾶς αὐτοὺς ἡγοῦνται εἶναι κἂν εἰ μεῖζον ἦν, τῶν δέ K || 16. ἀρκεῖν Curerius et Dobraeus: ἄρχειν ||

ἀθρόους μάχεσθαι, τοῖς δὲ κατὰ θάλατταν ἀρχομένοις,
ὅσοι νησιῶταί εἰσιν, οὐχ οἷόν τε συνάρασθαι εἰς τὸ αὐτὸ
τὰς πόλεις· ἡ γὰρ θάλαττα ἐν τῷ μέσῳ, οἱ δὲ κρα-
τοῦντες θαλαττοκράτορές εἰσιν. εἰ δ' οἷόν τε καὶ λαθεῖν
συνελθοῦσιν εἰς ταὐτὸ τοῖς νησιώταις εἰς μίαν νῆσον,
3 ἀπολοῦνται λιμῷ. ὁπόσαι δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ εἰσὶ πόλεις
ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀρχόμεναι, αἱ μὲν μεγάλαι διὰ δέος
ἄρχονται, αἱ δὲ μικραὶ πάνυ διὰ χρείαν. οὐ γάρ ἐστι
πόλις οὐδεμία ἥτις οὐ δεῖται εἰσάγεσθαί τι ἢ ἐξάγεσθαι.
ταῦτα τοίνυν οὐκ ἔσται αὐτῇ, ἐὰν μὴ ὑπήκοος ᾖ τῶν
4 ἀρχόντων τῆς θαλάττης. ἔπειτα δὲ τοῖς ἄρχουσι τῆς
θαλάττης οἷόν τ' ἐστὶ ποιεῖν ἅπερ τοῖς τῆς γῆς . . . .,
ἐνίοτε τέμνειν τὴν γῆν τῶν κρειττόνων· παραπλεῖν γὰρ
ἔξεστιν ὅπου ἂν μηδεὶς ᾖ πολέμιος ἢ ὅπου ἂν ὀλίγοι, ἐὰν
δὲ [πλείους] προσίωσιν, ἀναβάντα ἀποπλεῖν. καὶ τοῦθ'
5 ὁ ποιῶν ἧττον ἀπορεῖ ἢ ὁ πεζῇ παραβοηθῶν. ἔπειτα δὲ
τοῖς μὲν κατὰ θάλατταν ἄρχουσιν οἷόν τ' ἀποπλεῦσαι
ἀπὸ τῆς σφετέρας αὐτῶν ὁπόσον βούλει πλοῦν, τοῖς δὲ
κατὰ γῆν οὐχ οἷόν τε ἀπὸ τῆς σφετέρας αὐτῶν ἀπελθεῖν
πολλῶν ἡμερῶν ὁδόν· βραδεῖαί τε γὰρ αἱ πορεῖαι καὶ

---

1. θάλασσαν C || 4. θαλασσοκράτορες ABC*ABC* || 6. ὁπόσαι δὲ τῇ C || 7—8. αἱ μὲν μεγάλαι διὰ χρείαν ἄρχονται, αἱ δὲ μικραὶ πάνυ καὶ διὰ δέος K || 10. αὐτῇ τῇ πόλει C || 12. ἅπερ τοῖς τῆς γῆς [οὐχ οἷόν τε] K || 15. πλείους addidit K | προσείωσιν A προσχῶσιν B προσιῶσιν C*A* || 15—16. τοῦθ' ὁ K: τοῦτο || 18. ἀπό in margine addit C || 20. ὁδῶν *A* ὁδόν pr., ὁδῶν sec. *B* ὁδῶν C ||

*σῖτον οὐχ οἷόν τε ἔχειν πολλοῦ χρόνου πεζῇ ἰόντα. καὶ
τὸν μὲν πεζῇ ἰόντα δεῖ διὰ φιλίας ἰέναι ἢ νικᾶν μαχόμενον, τὸν δὲ πλέοντα, οὗ μὲν ἂν ᾖ κρείττων,
ἔξεστιν ἀποβῆναι . . . . ταύτῃ τῆς γῆς, ἀλλὰ παραπλεῦσαι, ἕως ἂν ἐπὶ φιλίαν χώραν ἀφίκηται ἢ ἐπὶ ἥττους
αὑτοῦ. ἔπειτα νόσους τῶν καρπῶν, αἳ ἐκ Διός εἰσιν, οἱ μὲν* 6
*κατὰ γῆν κράτιστοι χαλεπῶς φέρουσιν, οἱ δὲ κατὰ θάλατταν ῥᾳδίως. οὐ γὰρ ἅμα πᾶσα γῆ νοσεῖ· ὥστε ἐκ τῆς
εὐθηνούσης . . . . ἀφικνεῖται τοῖς τῆς θαλάττης ἄρχουσιν.
εἰ δὲ δεῖ καὶ σμικροτέρων μνησθῆναι, διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς* 7
*θαλάττης πρῶτον μὲν τρόπους εὐωχιῶν ἐξηῦρον ἐπιμισγόμενοι ἄλλῃ ἄλλοις . . . . ὅ τι ἐν Σικελίᾳ ἡδὺ ἢ ἐν
Ἰταλίᾳ ἢ ἐν Κύπρῳ ἢ ἐν Αἰγύπτῳ ἢ ἐν Λυδίᾳ ἢ ἐν τῷ
Πόντῳ ἢ ἐν Πελοποννήσῳ ἢ ἄλλοθί που, ταῦτα πάντα
εἰς ἓν ἠθροῖσθαι διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης. ἔπειτα* 8
*φωνὴν πᾶσαν ἀκούοντες ἐξελέξαντο τοῦτο μὲν ἐκ τῆς
τοῦτο δὲ ἐκ τῆς. καὶ οἱ μὲν [ἄλλοι] Ἕλληνες ἰδίᾳ
μᾶλλον καὶ φωνῇ καὶ διαίτῃ καὶ σχήματι χρῶνται,*

---

4. *ἔξεστιν ἀποβῆναι ταῦθα* (*ἐν* postea a scriba additum) *τῆς γῆς· οὗ δ' ἂν μὴ ᾖ, μὴ ἀποβῆναι, ἀλλὰ παραπλεῦσαι* C | *ταύτῃ* G. Hermannus: *ταύτης* ((*ἐν*)*ταῦθα* C) | *ἄλα παραπλεῦσαι ABCb* || 8—9. *ἐκ τῆς εὐθηνούσης τοῖς τῆς θαλάσσης ἄρχουσιν ἀφικνεῖται* C || 9. *θαλάσσης ABC* || 10. *εἰ δὲ δή* A || 11. *θαλάσσης* C | *ἐξηῦρον: ἐξεῦρον* || 12. *ἄλλῃ ἄλλοις* K: *ἀλλήλοις* | *ὅ τι* quod deesse dixit in AB Gailius, erravit testante Wilamowitzio || 14. *πελοπονήσῳ* AB || 16. *φωνὴν τὴν πᾶσαν ABCb* || 17. *ἄλλοι* addidit vir doctus in margine exempli Vossiani bibliothecae Leydensis ap. Bakium ||

Ἀθηναῖοι δὲ κεκραμένῃ ἐξ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων.

9 *Θυσίας δὲ καὶ ἱερὰ καὶ ἑορτὰς καὶ τεμένη γνοὺς ὁ δῆμος ὅτι οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ἑκάστῳ τῶν πενήτων θύειν καὶ εὐωχεῖσθαι καὶ ἵστασθαι ἱερὰ καὶ πόλιν οἰκεῖν καλὴν καὶ μεγάλην, ἐξηῦρεν ὅτῳ τρόπῳ ἔσται ταῦτα. θύουσιν οὖν δημοσίᾳ μὲν ἡ πόλις ἱερεῖα πολλά· ἔστι δὲ ὁ δῆμος ὁ εὐωχούμενος καὶ διαλαγχάνων τὰ ἱερεῖα ....*

10 *καὶ γυμνάσια καὶ λουτρὰ καὶ ἀποδυτήρια τοῖς μὲν πλουσίοις ἐστιν ἰδίᾳ ἐνίοις, ὁ δὲ δῆμος αὐτὸς αὑτῷ οἰκοδομεῖται ἰδίᾳ παλαίστρας πολλάς, ἀποδυτήρια, λουτρῶνας· καὶ πλείω τούτων ἀπολαύει ὁ ὄχλος ἢ οἱ ὀλίγοι καὶ οἱ εὐδαίμονες.*

11 *τὸν δὲ πλοῦτον μόνοι οἷοί τ' εἰσὶν ἔχειν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. εἰ γάρ τις πόλις πλουτεῖ ξύλοις ναυπηγησίμοις, ποῖ διαθήσεται, ἐὰν μὴ πείσῃ τοὺς ἄρχοντας τῆς θαλάττης; τί δ' εἴ τις σιδήρῳ ἢ χαλκῷ ἢ λίνῳ*

---

3. *θυσίων δὲ ἱερά* B || 5. *ἵστασθαι* K: *κτᾶσθαι* || 6. *ἐξηῦρεν: ἐξεῦρεν* (*ἐξεῦρον BC*) || 10. *ἴδια b* || 10—11. *οἰκοδομεῖται δημοσίᾳ παλαίστρας πολλάς* K, *οἰκοδομεῖται παλαίστρας πολλάς* Cobetus || 11. Iulius Pollux Onomastici 9, 43: *καὶ μὴν οὐκ ἄδοξα πόλεως μέρη γυμνάσια καὶ βαλανεῖα, ἴσως δὲ καὶ πυριατήρια — καὶ δὴ καὶ τὸ παρὰ Πλάτωνι ἀποδυτήριον καὶ οἱ παρὰ Ξενοφῶντι ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ λουτρῶνες* et 7, 147: *προσήκοι δ' ἂν βαλανείῳ λουτρὸν καὶ λοῦσθαι, καὶ λουτρῶνες ὡς Ξενοφῶν* || 14. *μόνοι* a sec. m. in margine habet *C* || 16. *πείσῃ τοὺς ἄρχοντας* AB *πρὸς τοὺς ἄρχοντας* C *πείσῃ τὸν ἄρχοντα ABCb* || 17. *θαλάσσης CA* | *ἢ δ' εἴ τις b* || 17— p. 15, 1. *ἢ λίνῳ* [*ἢ κηρῷ*] *πλουτεῖ πόλις* K ||

πλουτεῖ πόλις, ποῖ διαθήσεται, ἐὰν μὴ πείσῃ τοὺς ἄρχον-
τας τῆς θαλάττης; ἐξ αὐτῶν μέντοι τούτων καὶ δὴ
νῆές μοί εἰσι, παρὰ μὲν τοῦ ξύλα, παρὰ δὲ τοῦ σίδηρος,
παρὰ δὲ τοῦ χαλκός, παρὰ δὲ τοῦ λίνον, παρὰ δὲ τοῦ
κηρός. πρὸς δὲ τούτοις ἄλλοσε ἄγειν οὐκ ἐάσουσιν οἵ- 12
τινες ἀντίπαλοι ἡμῖν εἰσιν . . . . . . ἢ οὐ χρήσονται τῇ
θαλάττῃ. καὶ ἐγὼ μὲν οὐδὲν πονῶν ἐκ τῆς γῆς πάντα
ταῦτα ἔχω διὰ τὴν [ἀρχὴν τὴν κατὰ] θάλατταν, ἄλλη
δ' οὐδεμία πόλις δύο τούτων ἔχει, οὐδ' ἔστι τῇ αὐτῇ
ξύλα καὶ λίνον, ἀλλ' ὅπου λίνον ἐστὶ πλεῖστον, λεία χώρα
καὶ ἄξυλος· οὐδὲ χαλκὸς καὶ σίδηρος ἔστι τῇ αὐτῇ
πόλει, οὐδὲ τἄλλα δύο ἢ τρία μιᾷ πόλει, ἀλλὰ τὸ μὲν
τῇ τὸ δὲ τῇ. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις παρὰ πᾶσαν ἤπειρόν 13
ἐστιν ἢ ἀκτὴ προὔχουσα ἢ νῆσος προκειμένη ἢ στενό-
πορόν τι· ὥστε ἔξεστιν ἐνταῦθα ἐφορμοῦσι τοῖς τῆς θα-
λάττης ἄρχουσι λωβᾶσθαι τοὺς τὴν ἤπειρον οἰκοῦντας.

ἑνὸς δὲ ἐνδεεῖς εἰσιν· εἰ γὰρ νῆσον οἰκοῦντες θα- 14
λαττοκράτορες ἦσαν Ἀθηναῖοι, ὑπῆρχεν ἂν αὐτοῖς ποιεῖν
μὲν κακῶς, εἰ ἐβούλοντο, πάσχειν δὲ μηδέν, ἕως τῆς

---

1. *πείσῃ* AB *πρός* C *πείσῃ* *ABCb* | *τοὺς ἄρχοντας* K: *τὸν ἄρχοντα* || 2. *θαλάσσης* C || 5—6. *εἴ τινες* B (at *εἴ* in rasura) || 6. *ἀντίπαλοι ἐκεῖ εἰσιν* K | *οἳ οὐ χρήσονται* B || 7. *πονῶν* Schneiderus: *ποιῶν* (*ποιῶ* C) || 8. *ἀρχὴν τὴν κατά* addidit K || 10—11. *λεία καὶ ἄξυλος χώρα* C || 11—12. *ἔστι τῇ αὐτῇ πόλει* K: *ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως* || 14. *προὔχουσα* C: *προέχουσα* || 15. *τοῖς θαλάττης ἄρχουσι* B || 17. *εἰ γὰρ νῆσον*] abhinc alia manu C | *θαλασσοκράτορες* ABC*ABC* || 19. *ἐβούλοντο* C: *ἠβούλοντο* ||

θαλάττης ἦρχον, μηδὲ τμηθῆναι τὴν αὐτῶν μηδὲ προσδέχεσθαι τοὺς πολεμίους· νῦν δὲ ...... οἱ γεωργοῦντες καὶ οἱ πλούσιοι Ἀθηναίων ὑπέρχονται τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὁ δὲ δῆμος, ἅτε εὖ εἰδὼς ὅτι οὐδὲν τῶν σφῶν ἐμπρήσουσιν οὐδὲ τεμοῦσιν, ἀδεῶς ζῇ καὶ οὐχ ὑπερχό-
15 μενος αὐτούς. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἑτέρου δέους ἀπηλλαγμένοι ἂν ἦσαν, εἰ νῆσον ᾤκουν, μηδέποτε προδοθῆναι τὴν πόλιν ὑπ᾽ ὀλίγων μηδὲ πύλας ἀνοιχθῆναι μηδὲ πολεμίους ἐπεισπεσεῖν· πῶς γὰρ νῆσον οἰκούντων ταῦτ᾽ ἂν ἐγίγνετο; μηδ᾽ αὖ στασιάσαι τῷ δήμῳ μηδένας, εἰ νῆσον ᾤκουν· νῦν μὲν γὰρ εἴ [τινες] στασιάσειαν, ἐλπίδα ἂν ἔχοντες ἐν τοῖς πολεμίοις στασιάσειαν, ὡς κατὰ γῆν ἐπαξόμενοι· εἰ δὲ νῆσον ᾤκουν, καὶ ταῦτ᾽ ἂν ἀδεῶς εἶχεν
16 αὐτοῖς. ἐπειδὴ οὖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ ἔτυχον οἰκήσαντες νῆσον, νῦν τάδε ποιοῦσι· τὴν μὲν οὐσίαν ταῖς νήσοις παρατίθενται, πιστεύοντες τῇ ἀρχῇ τῇ κατὰ θάλατταν, τὴν δὲ Ἀττικὴν γῆν περιορῶσι τεμνομένην, γιγνώσκοντες ὅτι εἰ αὐτὴν ἐλεήσουσιν, ἑτέρων ἀγαθῶν μειζόνων στερήσονται.

17 ἔτι δὲ [τὰς] συμμαχίας καὶ τοὺς ὅρκους ταῖς μὲν ὀλιγαρχουμέναις πόλεσιν ἀνάγκη ἐμπεδοῦν· ἢν δὲ μὴ

1. τὴν αὐτῶν K: τὴν ἑαυτῶν γῆν || 9—10. ταῦτ᾽ ἐγίγνετο *ABCb* || 10. μηδένας Weiskius: μηδέν || 11. νῦν μὲν γὰρ ἂν εἰ *ABC Vict.* | τινες addidit K | στασιάσειαν: στασιάσαιεν || 12. ἐν om. *ABCb* || 13. ταῦτα *A* || 13—14. εἶχεν αὐτοῖς AB ὑπῆρχεν αὐτοῖς C αὐτοῖς εἶχεν *ABCb* || 16. παρακατατίθενται Weiskius || 20. τάς addidit Cobetus ||

ἐμμένωσι ταῖς συνθήκαις, ἢ ὑφ' ὅτου ἀδικεῖ ὀνόματα ἀπὸ τῶν ὀλίγων οἳ συνέθεντο· ἅττα δ' ἂν ὁ δῆμος συνθῆται, ἔξεστιν αὐτῷ ἑνὶ ἀνατιθέντι τὴν αἰτίαν τῷ λέγοντι ἢ τῷ ἐπιψηφίσαντι ἀρνεῖσθαι τοῖς ἄλλοις ὅτι οὐ παρῆ οὐδὲ ἀρέσκει ἔμοιγε τὰ συγκείμενα...... πυνθάνονται ἐν πλήρει τῷ δήμῳ καὶ εἰ μὴ δόξαι.... εἶναι ταῦτα, προφάσεις μυρίας ἐξηύρηκε τοῦ μὴ ποιεῖν ὅσα ἂν μὴ βούλωνται. κἂν μέν τι κακὸν ἀναβαίνῃ ἀφ' ὧν ὁ δῆμος ἐβούλευσεν, αἰτιᾶται ὁ δῆμος ὡς ὀλίγοι ἄνθρωποι αὐτῷ ἀντιπράττοντες διέφθειραν, ἐὰν δέ τι ἀγαθόν, σφίσιν αὐτοῖς τὴν αἰτίαν ἀνατιθέασι.

κωμῳδεῖν δ' αὖ καὶ κακῶς λέγειν τὸν μὲν δῆμον οὐκ 18
ἐῶσιν, ἵνα μὴ αὐτοὶ ἀκούωσι κακῶς, ἰδίᾳ δὲ κελεύουσιν, εἴ τίς τινα βούλεται, εὖ εἰδότες ὅτι οὐχὶ τοῦ δήμου ἔσται οὐδὲ τοῦ πλήθους ὁ κωμῳδούμενος ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἀλλ' ἢ πλούσιός [τις] ἢ γενναῖος ἢ δυνάμενος. ὀλίγοι δέ τινες τῶν πενήτων καὶ τῶν δημοτικῶν κωμῳδοῦνται, καὶ οὐδ' οὗτοι ἐὰν μὴ διὰ πολυπραγμοσύνην καὶ διὰ τὸ ζητεῖν

2. ἄττα: ἄσσα || 3. αὐτῷ [τῷ] ἑνί K | ἀνατιθεῖσι Schneiderus | τὴν αἰτίαν om. C || 4. ἢ τῷ ἐπιψηφίσαντι K: καὶ τῷ ἐπιψηφίσαντι (καὶ τῷ ψηφίσαντι B καὶ ἐπιψηφίσαντι C) || 5. παρῆ: παρῆν | ἔμοιγε K: οἵ γε A εἴ γε B εἴ γε μήν C οἵ γε *ABCb* || 6. καὶ εἰ μὴ δόξειε [τῷ δήμῳ σύμφορα] εἶναι ταῦτα K || 7. ἐξηύρηκε: ἐξεύρηκε (ἐξεύρισκεν *BC*) | ὅσον *b* || 8. βούλονται *b* | κἂν: καὶ ἄν | ἀναβαίνει *Ab* ἀποβαίνῃ vir doctus in margine exempli Vossiani | ἀφ' ὧν: ἀπὸ ὧν ABC*Ab* ἀπὸ τῶν *BC Vict.* || 13. ἰδιώτας δέ K || 14. ἔσται K: ἐστίν || 16. τις addidit K ||

πλέον τι ἔχειν τοῦ δήμου· ὥστε οὐδὲ τοὺς τοιούτους ἄχθονται κωμῳδουμένους.

19 *φημὶ οὖν ἔγωγε τὸν δῆμον τὸν Ἀθήνησι γιγνώσκειν [μὲν] οἵτινες χρηστοί εἰσι τῶν πολιτῶν καὶ οἵτινες πονηροί· γιγνώσκοντες δὲ τοὺς μὲν σφίσιν αὐτοῖς ἐπιτηδείους καὶ συμφόρους φιλοῦσι, κἂν πονηροὶ ὦσι, τοὺς δὲ χρηστοὺς μισοῦσι μᾶλλον. οὐ γὰρ νομίζουσι τὴν ἀρετὴν αὐτοῖς ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ἀγαθῷ πεφυκέναι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ [σφετέρῳ] κακῷ. καὶ τοὐναντίον γε τούτου ἔνιοι, ὄντες ὡς ἀληθῶς τοῦ δήμου, τὴν φύσιν οὐ δημοτικοί εἰσι.*

20 *δημοκρατίαν δ' ἐγὼ αὐτῷ μὲν τῷ δήμῳ συγγιγνώσκω· αὐτὸν γὰρ εὖ ποιεῖν παντὶ συγγνώμη ἐστίν· ὅστις δὲ μὴ ὢν τοῦ δήμου εἵλετο ἐν δημοκρατουμένῃ πόλει οἰκεῖν μᾶλλον ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένῃ, ἀδικεῖν παρεσκευάσατο καὶ*

οις οις οις
1—2. *τοὺς τοιούτους ἄχθονται κωμῳδουμένους* B e correctura m. sec. || 3. *φημὶ οὖν* ABC *φημὶ μὲν οὖν Ab* . id e *BC* non enotatum, quamquam abesse *μὲν* monere neglexit Victorius | *γινώσκειν A* || 4. *μέν* addidit Schneiderus || 8. *ἐπί* priore loco K: *πρός* || 9. *σφετέρῳ* addidit K | *ʽενιον* (*avec γ s. εν*) *οντες* A' Gailius . quem errorem esse monet Wilamowitzius spiritus et accentus signa cum *γ* litterae specie confundentis; litteram finalem vocabuli prioris *ι* esse, non *ν*. at *ἔνιοι γνόντες* B, *ἔνιοι ὄντες* C*ABCb* || 11—16. Ioannes Stobaeus Florilegii 43, 51 (e fide codicis Parisini A): *ἐν ταὐτῷ· δημοκρατίαν δ' ἐγὼ αὐτῷ μὲν τῷ δήμῳ συγγιγνώσκω· ἑαυτὸν μὲν γὰρ εὖ ποιεῖν πάντη συγγνώμη ἐστίν· ὅστις δὲ μὴ ὢν τοῦ δήμου εἵλετο ἐν δημοκρατουμένῃ πόλει οἰκεῖν μᾶλλον οἷόν τε διαλαθεῖν κακῷ ὄντι ἐν δημοκρατουμένῃ πόλει ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένῃ* || 11. *αὐτῷ μέν* Stobaeus: *μὲν αὐτῷ* | *συγγινώσκω A* || 12. *αὑτὸν γάρ* Cobetus: *αὑτὸν μὲν γάρ* || 12—13. *μὴ ἂν b* || 14. *παρεσκάσατο καὶ καὶ ἔγνω B* ||

ἔγνω ὅτι μᾶλλον οἷόν τε διαλαθεῖν κακῷ ὄντι ἐν δημο-
κρατουμένῃ πόλει ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένῃ. καὶ περὶ τῆς III.
Ἀθηναίων πολιτείας, τὸν μὲν τρόπον οὐκ ἐπαινῶ, ἐπει-
δήπερ δ' ἔδοξεν αὐτοῖς δημοκρατεῖσθαι, εὖ μοι δοκοῦσι
διασῴζεσθαι τὴν δημοκρατίαν, τούτῳ τῷ τρόπῳ χρώμενοι
ᾧ ἐγὼ ἐπέδειξα.

ἔτι δὲ καὶ τάδε τινὰς ὁρῶ μεμφομένους Ἀθηναίοις,
ὅτι ἐνίοτε οὐκ ἔστιν αὐτόθι χρηματίσαι τῇ βουλῇ οὐδὲ
τῷ δήμῳ ἐνιαυτὸν καθημένῳ ἀνθρώπῳ. καὶ τοῦτο Ἀθή-
νησι γίγνεται οὐδὲν δι' ἄλλο ἢ [διότι] διὰ τὸ πλῆθος
τῶν πραγμάτων οὐχ οἷοί τε πάντας ἀποπέμπειν εἰσὶ
χρηματίσαντες. πῶς γὰρ ἂν καὶ οἷοί τε εἶεν, οὕστινας 2
πρῶτον μὲν δεῖ ἑορτάσαι ἑορτὰς ὅσας οὐδεμία τῶν Ἑλ-
ληνίδων πόλεων· ἐν δὲ ταύταις ἧττόν τινα δυνατόν ἐστι
διαπράττεσθαι τῶν τῆς πόλεως· ἔπειτα δὲ δίκας καὶ
γραφὰς καὶ εὐθύνας ἐκδικάζειν ὅσας οὐδ' οἱ σύμπαντες
ἄνθρωποι ἐκδικάζουσι· τὴν δὲ βουλὴν βουλεύεσθαι πολλὰ
μὲν περὶ τοῦ πολέμου, πολλὰ δὲ περὶ πόρου χρημάτων,

---

1. διαλλαγεῖν b || 2. πόλει ἢ b Stobaeus: πόλει μᾶλλον ἢ ABC *ABC Vict.* || 3—4. ἐπειδήπερ ἔδοξεν AB ἐπειδὴ δ' ἔδοξεν C ἐπειδήπερ ἔδοξεν, ad περ superaddito a m. sec. δέ, *A* ἐπειδήπερ ἔδοξεν *BC* (ἐπειδήπερ δ' ἔδοξεν *Vict.*) ἐπειδὴ δὲ παρέδοξεν b || 5. διασῴζεσθαι: διασώζεσθαι | τὴν πολιτείαν (τὴν δημοκρατίαν in margine m. sec.) B || 7. τῷδε b | Ἀθηναίοις Hertlinus: Ἀθηναίους || 10. οὐδέν omnes . erravit enim Gailius οὐδέ exstare in AB falso testatus | διότι addidit K || 11. πάντες AB pr. (πάντας sec.) πάντας C πάντες, superscripto a m. pr. ας, *A* πάντες *BC* πάντας b || 13. δεῖ πρῶτον μέν B | ἑορτάσθαι *BC* |

πολλὰ δὲ περὶ νόμων θέσεως, πολλὰ δὲ περὶ τῶν κατὰ [τὴν] πόλιν ἀεὶ γιγνομένων, πολλὰ δὲ καὶ . . . . τοῖς συμμάχοις, καὶ φόρον δέξασθαι καὶ νεωρίων ἐπιμεληθῆναι καὶ ἱερῶν. ἆρα δή τι θαυμαστόν ἐστιν, εἰ τοσούτων ὑπαρχόντων πραγμάτων μὴ οἷοί τ' εἰσὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
3 *χρηματίσαι; λέγουσι δέ τινες [ὅτι], ἤν τις ἀργύριον ἔχων προσίῃ πρὸς βουλὴν ἢ δῆμον, χρηματιεῖται. ἐγὼ δὲ τούτοις ὁμολογήσαιμ' ἂν ἀπὸ χρημάτων πολλὰ διαπράττεσθαι Ἀθήνησι, καὶ ἔτι ἂν πλείω διαπράττεσθαι, εἰ πλείους ἔτι ἐδίδοσαν ἀργύριον· τοῦτο μέντοι εὖ οἶδ' ὅτι πᾶσι διαπρᾶξαι ἡ πόλις . . . . τῶν δεομένων οὐχ ἱκανή, οὐδ' εἰ ὁποσονοῦν χρυσίον καὶ ἀργύριον διδοίη τις αὐτοῖς.*
4 *δεῖ δὲ καὶ τάδε διαδικάζειν, εἴ τις τὴν ναῦν μὴ ἐπισκευάζει ἢ κατοικοδομεῖ τι τὸ δημόσιον· πρὸς δὲ τούτοις χορηγοῖς διαδικάσαι εἰς Διονύσια καὶ Θαργήλια καὶ Παναθήναια . . . . καὶ Προμήθεια καὶ Ἡφαίστια*

---

2. *τήν* addidit K | *καὶ [περὶ τῶν ἐν] τοῖς συμμάχοις* Schneiderus || 4. *ἆρα δῆτα θαυμαστόν* Cobetus || 5. *χρημάτων* correctum a m. sec. in *πραγμάτων* B || 6. *ὅτι* addidit Cobetus. poterat etiam *ὡς* || 7. *χρηματίσαι b χρηματιεῖ* Cobetus || 9. *ἔτι ἂν πολλῷ πλείω* C || 10. *ἔτι ἐδίδοσαν* Cobetus: *ἐπεδίδοσαν* | *εὖ οἶδα ὅτι* Castalio: *εὖ οἶδα δι' ὅτι* (*δι'* in margine a m. sec. *C*) || 11. *διαπρᾶσθαι b* | *ἡ πόλις [πολλῶν ὄντων] τῶν δεομένων οὐχ ἱκανή* K || 12. *ὁπόσον ἦν* C | *χρυσίον ἢ ἀργύριον* K || 13. *ἐπισκευάζοι* B || 14. in AB quid sit nescitur, *τι δημόσιον* C *τι τὸ δημόσιον ABCb . τι τῶν δημοσίων* K || 15. *χορηγοῖς καὶ διαδικάσαι BC Vict.* || 15—16. *καὶ Παναθήναια [ὅσα ἔτη· καὶ γυμνασιάρχοις διαδικάσαι εἰς Παναθήναια] καὶ Προμήθεια καὶ Ἡφαίστια* K || 16. *ἡφαίστια* A *ἡφαίστεια* B *ἡφαίστια CA ὑφαίστια BC ἡφαίστια b* ||

ὅσα ἔτη· καὶ τριηράρχοις, [οἳ] καθίστανται τετρακόσιοι ἑκάστου ἐνιαυτοῦ, καὶ τούτων τοῖς βουλομένοις διαδικάσαι ὅσα ἔτη· πρὸς δὲ τούτοις ἀρχὰς δοκιμάσαι καὶ διαδικάσαι καὶ ὀρφανοὺς δοκιμάσαι καὶ φυλακὰς δεσμωτῶν
καταστῆσαι. ταῦτα μὲν οὖν ὅσα ἔτη· διὰ χρόνου δὲ 5
δικάσαι δεῖ ἀστρατείας καὶ ἐάν τι ἄλλο ἐξαπιναῖον ἀδίκημα γένηται, ἐάν τε ὑβρίσωσί τινες ἄηθες ὕβρισμα ἐάν τε ἀσεβήσωσι. πολλὰ ἔτι πάνυ παραλείπω· τὸ δὲ μέγιστον εἴρηται πλὴν αἱ τάξεις τοῦ φόρου· τοῦτο δὲ γίγνεται ὡς τὰ πολλὰ δι' ἔτους πέμπτου. φέρε δὴ τοίνυν, ταῦτα οὐκ οἴεσθαι [δεῖ] χρῆναι δικάζειν ἅπαντα; εἰπάτω 6
γάρ τις ὅ τι οὐ χρῆν αὐτόθι δικάζεσθαι. εἰ δ' αὖ ὁμολογεῖν δεῖ ἅπαντα χρῆναι δικάζειν, ἀνάγκη δι' ἐνιαυτοῦ· ὡς οὐδὲ νῦν δι' ἐνιαυτοῦ δικάζοντες ἐπαρκοῦσιν ὥστε παύειν τοὺς ἀδικοῦντας ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀνθρώπων.
φέρε δή, ἀλλὰ φήσει τις χρῆναι δικάζειν μέν, ἐλάττους 7

---

1. *τριηράρχοις οἳ* K: *τριήραρχοι* || 3. *ὁπόσα ἔτη* B | *πρὸς δὲ τούτοις ἀρχάς* punctis infra lineam notat C || 4. *φυλακάς* K: *φύλακας* || 5—6. *διὰ χρόνου δὲ δικάσαι* K: *δια χρόνου διαδικάσαι* || 6. *ἀστρατείας* Brodaeus: *στρατιας* AB sec. Gailium, *στρατιᾶ* sec. Wilamowitzium, *στρατιάς* C*ABC* || 7. *γίγνεται* A *γένηται* B *γίγνηται* C*ABCb* | *ἐάν τι BC* | *ὑβρίσωσι* Schneiderus: *ὑβρίζωσι* || 8. *πολλὰ ἔτη* B | *πάνυ* om. C || 10. *φέρε δέ C* || 11. *δεῖ* addidit Stephanus | *δικάζειν* K: *διαδικάζειν* || 12. *δικάζεσθαι* K: *διαδικάζεσθαι* || 12—13. *ὁμολογεῖν δεῖ* Leonclavius: *ὁμολογεῖ δεῖν* (*ὁμολογεῖν δεῖν* B) || 13. *δικάζειν* K: *διαδικάζειν* || 14. *ὡς οὐδὲ νῦν δι' ἐνιαυτοῦ* om. *A*, addidit supra lineam m. pr. | *δικάζοντος ABC* | *ἐπαρκοῦσιν* Leonclavius: *ὑπάρχουσιν* || 16. *φησί τις ABCb* ||

*δὲ δικάζειν. ἀνάγκη τοίνυν, ἐὰν μὲν ὀλίγα ποιῶνται
δικαστήρια . . . . ὀλίγοι ἐν ἑκάστῳ ἔσονται τῷ δι-
καστηρίῳ· ὥστε καὶ διασκευάσασθαι ῥᾴδιον ἔσται πρὸς
ὀλίγους δικαστὰς καὶ συνδεκάσαι . . . . πολὺ ἧττον δι-*
8 *καίως δικάζειν. πρὸς δὲ τούτοις οἴεσθαι χρὴ καὶ ἑορτὰς
ἄγειν χρῆναι Ἀθηναίους, ἐν αἷς οὐχ οἷόν τε δικάζειν. καὶ
ἄγουσι μὲν ἑορτὰς διπλασίους ἢ οἱ ἄλλοι· ἀλλ' ἐγὼ τί-
θημι ἴσας τῇ ὀλιγίστας ἀγούσῃ πόλει.*

*τούτων τοίνυν τοιούτων ὄντων οὔ φημι οἷόν τ' εἶναι
ἄλλως ἔχειν τὰ πράγματα Ἀθήνησιν ἢ ὥσπερ νῦν ἔχει,
πλὴν εἰ κατὰ μικρόν τι οἷόν τε τὸ μὲν ἀφελεῖν τὸ δὲ προσ-
θεῖναι. πολὺ δ' οὐχ οἷόν τε μετακινεῖν, ὥστε μὴ οὐχὶ*
9 *τῆς δημοκρατίας ἀφαιρεῖν τι. ὥστε μὲν γὰρ βέλτιον
ἔχειν τὴν πολιτείαν οἷόν τε πολλὰ ἐξευρεῖν, ὥστε μέντοι
ὑπάρχειν μὲν δημοκρατίαν εἶναι, ἀρκούντως δὲ τοῦτο
ἐξευρεῖν, ὅπως βέλτιον πολιτεύσονται, οὐ ῥᾴδιον, πλήν,
ὅπερ ἄρτι εἶπον, κατὰ μικρόν τι προσθέντα ἢ ἀφελόντα.*

---

1. *ἀνάγκη* K: *ἀνάγκῃ* | *ἐὰν μέν* ABC*ABb* *ἐὰν μή* pr., *ἐὰν μέν* sec. *C* || 1—2. *ἐὰν μὲν ὀλίγα ποιῶνται δικαστήρια,* [*μὴ ἐπαρκεῖν· ἐὰν δὲ πολλὰ ποιῶνται δικαστήρια,*] *ὀλίγοι* cett. K || 3. *ῥᾷον* Cobetus || 4. *συνδεκάσαι* Schneiderus: *συνδικάσαι* || 4—5. [*ὥστε*] *πολὺ ἧττον δικαίως δικάζειν* Schneiderus || 7. *ἐγώ* K: *ἐγὼ μέν* || 8. *ὀλιγούσας ἀγούσῃ* AB || 11. *τι* supra lineam B || 14. *οἷόν τε* Castalio: *οἴονται* || 15. *ὑπάρχειν μὲν δημοκρατίαν εἶναι* AB *ὑπάρχειν δημοκρατίαν εἶναι* C *ὑπάρχειν δημοκρατίαν μὲν εἶναι* *ABCb* | *ἠκριβῶσθαι δὲ τοῦτο, ὅπως βέλτιον πολιτεύσονται, οὐ ῥᾴδιον ἐξευρεῖν, πλήν* cett. K || 16. *ὅπως βέλτιον* C: *ὅπως δὲ βέλτιον* ||

δοκοῦσι δὲ Ἀθηναῖοι καὶ τοῦτο οὐκ ὀρθῶς βουλεύε- 10
σθαι, ὅτι τοὺς χείρους αἱροῦνται ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς
στασιαζούσαις. οἳ δὲ τοῦτο γνώμῃ ποιοῦσιν. εἰ μὲν
γὰρ ᾑροῦντο τοὺς βελτίους, ᾑροῦντ' ἂν οὐχὶ τοὺς ταὐτὰ
γιγνώσκοντας σφίσιν αὐτοῖς· ἐν οὐδεμιᾷ γὰρ πόλει τὸ
βέλτιστον εὔνουν ἐστὶ τῷ δήμῳ . . . ., ἀλλὰ τὸ κάκιστον
ἐν ἑκάστῃ ἐστὶ πόλει εὔνουν τῷ δήμῳ· οἱ γὰρ ὅμοιοι τοῖς
ὁμοίοις εὔνοί εἰσι. διὰ ταῦτα οὖν Ἀθηναῖοι τὰ σφίσιν
αὐτοῖς προσήκοντα αἱροῦνται. ὁποσάκις δ' ἐπεχείρησαν 11
αἱρεῖσθαι τοὺς βελτίστους, οὐ συνήνεγκεν αὐτοῖς . . . .,
ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ὁ δῆμος ἐδούλευσεν ὁ ἐν Βοιω-
τοῖς· τοῦτο δὲ ὅτε Μιλησίων εἵλοντο τοὺς βελτίστους,
ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἀποστάντες τὸν δῆμον κατέκοψαν·
τοῦτο δὲ ὅτε εἵλοντο Λακεδαιμονίους ἀντὶ Μεσσηνίων,
ἐντὸς ὀλίγου χρόνου Λακεδαιμόνιοι καταστρεψάμενοι Μεσ-
σηνίους ἐπολέμουν Ἀθηναίοις.

ὑπολάβοι δέ τις ἂν ὡς οὐδεὶς ἄρα ἀδίκως ἠτίμωται 12
Ἀθήνησιν. ἐγὼ δέ φημί τινας εἶναι οἳ ἀδίκως ἠτίμων-
ται, ὀλίγους μέντοι τινάς. ἀλλ' οὐκ ὀλίγων δεῖ τῶν ἐπι-
θησομένων τῇ δημοκρατίᾳ τῇ Ἀθήνησιν. ἐπεί τοι καὶ 13

---

1. *τοῦτο* e correctura m. sec. B: *τοῦτό μοι* || 6. *τῷ δήμῳ* [*τῷ Ἀθηναίων*] vel *τῷ δήμῳ* [*τῷ Ἀθήνησιν*] K || 6—7. *ἀλλὰ — τῷ δήμῳ* om. ABC || 7. *ἐν ἑκάστῃ πόλει* Castalio || 8. *εὔνοοί εἰσι* ABC || 9. *δ'* postea addidit scriba C || 11. *ὁ ἐν* Madvicus: *ὁ μέν* (*τοῦτο μέν* C) || 15. *μεσηνίους* AB || 16. *ἀθηναίους* A || 19. *ὀλίγους μέντοι τινάς* K: *ὀλίγοι μέντοι τινές* ||

οὕτως ἔχει, οὐδὲν ἐνθυμεῖσθαι ἀνθρώπους οἵτινες δικαίως ἠτίμωνται, ἀλλ' οἵτινες ἀδίκως. πῶς ἂν οὖν ἀδίκως οἴοιτό τις ἂν πολλοὺς ἠτιμῶσθαι Ἀθήνησιν, ὅπου ὁ δῆμός ἐστιν ὁ ἄρχων τὰς ἀρχάς; ἐκ δὲ τοῦ μὴ δικαίως ἄρχειν μηδὲ λέγειν τὰ δίκαια [ἢ] πράττειν, ἐκ τοιούτων ἄτιμοί εἰσιν Ἀθήνησι. ταῦτα χρὴ λογιζόμενον μὴ νομίζειν εἶναί τι δεινὸν ἀπὸ τῶν ἀτίμων Ἀθήνησιν.

---

2. ἠτίμωνται Elmsleyus: τιμῶνται | ἀλλ' οἵτινες Stephanus: ἀλλ' εἴ τινες || 3. πολλούς Schneiderus: τοὺς πολλούς | ἠτιμᾶσθαι A ἠτιμάσθαι B || 5. ἢ addidit Castalio ||

Berolini, typis Gustavi Schade (Ottonis Francke).

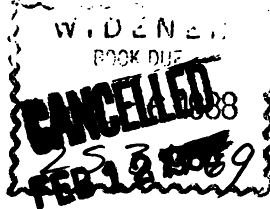
BOOK DUE
CANCELLED